

Eesti piirivalve nõustab Balkani kolleege

Piirivalveameti staabiülem kolonel Aare Evisalu osales 11.-14. märtsil Genfis Balkanimaade piirivalvejuhtide ja siseministeeriumide ametnike koolitamise seminaril, mille korraldas Genfi relvajõudude demokraatliku kontrolli keskus (DCAF).

Genfis toimunud seminaril analüüsisid ja hindasid Eesti, Soome, Saksamaa, Ungari ja Venemaa piirivalvete ning Sloveenia piirpolitsei eksperdid hetke seisukorda Albaania, Bosnia, Horvaatia, Serbia, Montenegro ja Makedoonia piiridel ning nende riikide piirivalve arengut käsitlevate reformide plaane ja arengukavu. Lisaks arutati Põhja-, Lõuna- ja Kesk-Euroopa riikide piirivalvealase koostöö õhustamise võimalusi. Seminaril osalenud Euroopa Liidu ekspertide juhtimisel räägiti Balkanimaade ja Euroopa Liidu võimalikust koostööst piirikaitse ja julgeoleku alal.

Eesti piirivalvet esindas ekspertgrupis piirivalveameti staabiülem kolonel Aare Evisalu.

Genfi relvajõudude demokraatliku kontrolli keskuse poolt korraldatud seminarid olid algsest mõeldud endise Jugoslaavia Vabariigi riikide – Serbia ja Montenegro abistamiseks nende piirivalveorganisatsioonide loomisel ja arendamisel, kuid alates teisest seminarist on kaasatud ka Albaania, Bosnia-Hertsegoviina ja Makedoonia piirivalvete ja siseministeeriumide juhtivad töötajad.

Eelmine, neljas DCAFi seminar korraldati möödunud aasta augustis Eestis, mille käigus tutvustati Balkani riikide piirivalvejuhtidele Eesti Vabariigi piirivalvet ning Eesti kui taasiseseisvunud ja Euroopa Liitu pürgiva väikeriigi kogemusi piirivalveorganisatsiooni ülesehitamisel ja arendamisel.

Margus Valdre

Eesti Piirivalve Ohvitseride Kogu uus juhatus

Major Arvo Reinsalu - esimees, major Raivo Terve - aseesimees, kolonel-leitnant Riho Breivel - juhatuse liige, major Tõnu Hunt - juhatuse liige, kapten Vaino Kõva - juhatuse liige.

Eesti piirivalve ja Soome korraldajad lõpetasid kuue kuritegeliku grupi tegevuse

Hämeenlinna Kihelkonna Politseiprefektuuri ja Eesti piirivalve koostöö tulemusel peeti möödunud aasta lõpus kinni rahvusvaheline narkokurjategijate grupp ning konfiskeeriti suures koguses narkootilisi aineid.

Koostöö tulemusel õnnestus välja selgitada narkootikumide salakaubaveoga tegelenud isikute grupp, kes juba mitme aasta vältel korraldas narkootikumide salakaubavedu Eestist Soome. Möödunud aasta suvel õnnestus Hämeenlinna politseil välja selgitada 4000 ecstasy tableti salakaubaveo asjaolud. Kuna esialgsel andmetel toimetati narkootikumid Soome Eestist, kaasati kuritegeliku grupi tegevuse väljaselgitamiseks ka Eesti õiguskaitseorganid ja eelmise aasta oktoobri algusest alustati ühist jälitusoperatsiooni Eesti Piirivalveametiga.

3. detsembri varahommikul 2002. aastal peeti Soomes kin-

ni kolm eestlast, kelle juurest leiti ligikaudu 5 kilo hashishit ja 876 grammi ülipuhast - 97%-st

“Mida rohkem narkootikume veetakse, seda tihedam peaks olema võrk, kuhu need kinni jäävad,” Hämeenlinna kihelkonna politseiprefektuuri abipealik Martti Salmela.

amfetamiini. Veidi hiljem peeti kinni ka narkootikumid Kunda sadamast kaubalaevaga Soome toimetanud meremees. Kokku õnnestus kriminaalmenetluse käigus välja selgitada ja tõendada 2776 grammi amfetamiini, 250 grammi kokaiini, üle 5 kilo hashishi ja 15000 ecstasy tableti salakaubavedu Eestist Soome. Lisaks kinni peetud neljale Eesti kurjategijale õnnestus välja selgitada 7 teistest rahvustest kurjategija osalemine narkootikumide müügiketis Soomes. Sama kuritegelik grupp tegeles

pikaajaliselt narkootikumide tänavamüügi korraldamisega ka Eestis – põhiliselt Tallinnas. Tallinnas toimunud narkootikumide müügi organiseerijad ja teised kuritegeliku grupi liikmed on kinni peetud Tallinna Politseiprefektuuri narkokuritegude talituse poolt. Töö narkootikumide hankeallikate väljaselgitamiseks jätkub.

Hämeenlinna Kihelkonna Politseiprefektuuri ja Eesti Piirivalve koostöö on kestnud juba üle kolme aasta, kuid suuremahulised ühised jälitusoperatsioonid on toimunud alates 2002. aasta algusest. Esimese ühisoperatsiooni tulemustest, mille käigus õnnestus konfiskeerida ligikaudu 100 kilo hashishit, informeerisime 2002. aasta kevadel Soomes toimunud pressikonverentsil.

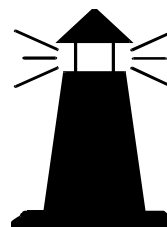
Eesti Piirivalveameti Infoosakonna narkootikumide vastu võitlemise jaoskond on möödunud aasta vältel osalenud kolmes rahvusvahelises koostööprojekti narkootikumide ja muu salakaubaveo tõkestamisel ning samuti läbi viinud mitmeid sise-riiklikke jälitusoperatsioone.

“Koostöö pole spordivõistlus, kus esimesi kohti jagatakse,” piirivalveameti staabiülem Aare Evisalu.

Töö käigus on 2002. aasta vältel Piirivalveametil õnnestunud lõpetada või oluliselt kahjustada 6 erineva kuritegeliku grupi tegevust. Ja seda koostöös Hämeenlinna Kihelkonna Politseiprefektuuri, Helsingi Politseiprefektuuri, Soome Tolli

ja Soome Keskkriminaalpolitseiga Soomes ning Politseiameeti, Tallinna Politseiprefektuuri, Harju Politseiprefektuuri, Tolliameti ja Tarbijakaitseametiga Eestis.

Kokku on kurjategijatel leitud ja ära võetud ligikaudu 125 kilo hashishit, 15 kilo amfetamiini, 197,71 grammi heroini, 100 grammi kokaiini, 21,6 tonni piiritust, 3,43 miljonit salasigarette, suures koguses võltsalkoholi ja piirituse tootmiseks kasutatavat lähteainet. Kriminaalmenetluse käigus on kinni peetud kokku 75 kuritegude toimepanemises kahtlustatavat isikut, neist 8 Eestis.

Kunda

salakaubavedu

Piirivalvurid leidsid piiriületaja saapast “valge hiinlase”

24. aprilli hommikul soovis läbi Narva mnt piiripunkti Venemaa le minna Narvas elav 1962. aastal sündinud Vene kodanik Anton, kelle täiendkontrolli käigus avastas piirivalve koos tolliga tema saapa sisse peidetud kilekoti 80,5 grammi valge pulbriga.

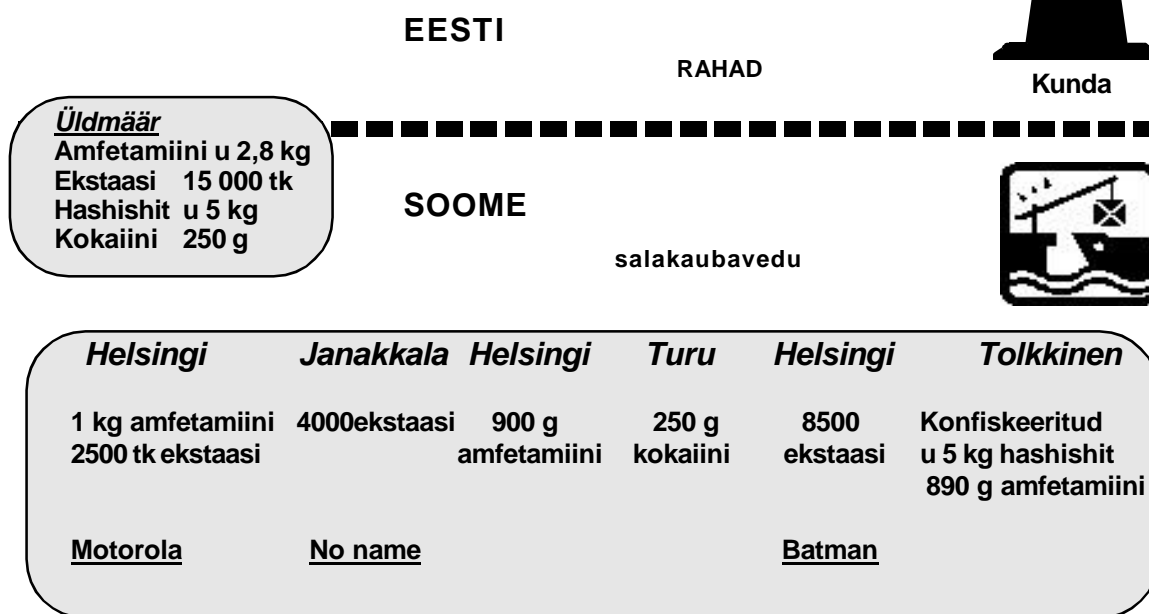
Kohale kutsutud politsei narkogrupi esmane test näitas, et tegemist on sünteetilise heroini

fentanüüli ehk “valge hiinlasega”.

Isiku enda jutu järgi sai ta kotikese tundmatutelt meestelt, kes lubasid talle maksta vaid juhul, kui ta pakikese lvangorodi toimetab. Asjaga tegeleb politsei.

Grammist “valgest hiinlasest” piisab umbes 20 uimastidoosi segamiseks. Grammi hulgihind on umbes 1200-1300 krooni.

Skeem narkootikumide veo kohta Eestist Soome

Lühiveerg

2002 Tallinna MRCC otsingu- ja päästeoperatsioonid	
SAR operatsioonid	72
Tehn abi osutamine merel	15
Haigete transport	90
Hädasoolijad	196
Päästetud	177

Orkester andis tasuta kontserti

14. märtsil toimus Tallinna Metodisti kirikus EESTI PIIRIVALVE ORKESTRI 11. aastapäevale pühendatud tasuta kontsert VIVA ITALIA.

Kavas oli itaalia heliloojate Ponchielli, Mercadante, Vivaldi, Morlacci, Donzetti, Mayr'i ja Rossini looming.

Solistidena astusid üles tenor Mart Madiste, bass Alar Pintsaar, sopran Janne Shevtshenko ning Aivo Aasmaa ja Igor Rootsi metsasarvedega. Orkestri dirigent on Arvi Miido.

Lätlane 3,5miljoni salasigaretiga

Ikla piiripunkti saabus 16. märtsil kell 21 Leedu numbrimärke kandev veoauto KAMAZ, mida juhtis Läti kodanik Juris (13.04.1960). Piirivalvuri küsimusele sõidu marsruudi kohta vastas juht, et sõidab Tallinnasse. Haagist kontrollides avastas reamees Tarmo Täht haagisesse ehitatud vaheseina ning selle tagant pappkastid. Autot juhtinud Juris väitis, et ei tea kasti-dest midagi. Koostöös tolliga leiti veoki koormaruumi ehitatud vaheseina ja katteriide vahel asuvast peidikust 288 kasti sigarette Prima Nevo (172 800 pakki ehk 3 456 000 tükki). Vahesein asus umbes kolme meetri kaugusel haake esiosast. Lisaks avastasid piirivalvurid, et veoki ja haagise dokumentid on võltsimistunnustega. Tolliameti uurimisotakonna Edela regionaalne talitlus alustas juhtunu uurimiseks kriminaalmenetluse ning pidas veoki ja Venemaa maksumärke kandnud sigaretid ja autojuhi kinni.

Piirivalvurid piiririkkuja jälgedel

4. märtsil kell 17:25 avastas Piusa kordoni patrull Eesti-Vene kontrolljoonel, 2 km Võmmorski külast kirdes, Venemaalt Eestisse kulgenud ebaseadusliku piiriületuse jäljed. 400m eemal suundusid jäljed taas Venemaale tagasi. Patrull leidis järgmised Venemaalt Eestisse tuleku jäljed 1,5 kilomeetrit eemal edela suunas, kuid taas oli piiriületaja Venemaale tagasi pöördunud. Piirivalve võttis ümberkaudsed teed valve alla, suleti tagapiir ning kaasati patrullid mootorsaanel. Kell 19:30 peeti Meremäe külabussipeatuses (8 kilomeetrit eemal kohast kus isik ületas kontrolljoone) piirivalve toimkonna poolt ebaseaduslikus piiriületuses kahtlustatavana kinni dokumentideta isik, kes esitles ennast Vyacheslavina (s.1980). Mees toimetati Piusa kordonisse. Uurimisel selgus, et Venemaal elav Vyacheslav, kes isikut tõendava dokumendi asemel esitas Eesti elamisloa taotluse, oli kaarti kasutades üritanud leida teed Eestisse, kuid pimedas suutis orienteeruda vaid Eesti küladest paistva valguse järgi. Mees oli ebaseaduslikult piiri ületades ekselnud ning selle tõttu ületas mitmel korral Eesti-Vene kontrolljoont. Vyacheslavi seljakotist leiti ka jalanõud, mida viimane oli ebaseadusliku piiriületuse kestel kandnud. Piiririkkuja eesmärgiks oli jõuda Tallinnasse.

Piirivalvurid päästsid jääpangalt külmunud kontaktivõimetu mehe 2. aprillil kell 14 sai piirivalve kopteri meeskond teate Tallinna Linnahalli kaist 2 miili kaugusel ujuval jääpangal ulpivast mehest. Sündmuskohale jõudnud pinnalt-päästja vintsis külmunud ning kontaktivõimetu Aleksei (16.03.1981) kopteri pardale ja toimetas ta otse Mustamäe haiglasse.

Margus Valdre, Tiitu Leis

Narkogrupi juhile Kalev Mõtusele Paroc'i preemia

Seitsmeteistkümnendat korda välja antava Paroc'i parima piirivalvuri 8000 krooni suuruse preemia sai 24. veebruaril Piirivalveameti infoosakonna narkootikumide vastu võitlemise jaoskonna ülem Kalev Mõtus.

2002. aasta IV kvartali töötulemuste põhjal parimaks piirivalvuriks tunnustatud piiriametnik Mõtus juhtis mullu detsembris õiguskaitseseorganisatsiooni, mille tulemusel avastati neli illegaalset alkoholi tootmise kohta, tabati ligi 1,7 miljonit salasigaretit ja 3000 liitrit salaalkoholi.

Piirivalveameti juhtimisel viidi möödunud aasta 17. detsembril läbi ühisoperatsioon illegaalse alkoholi käitlemise tõkestamiseks, milles lisaks piirivalvele osalesid tolliamet, politseiamet, Tallinna ja Harju politseiprefektuurid, tarbija-kaitsesamet ja põllumajandusministerium. Ühisoperatsiooni käigus avastati viiel erineval aadressil Harju maakonnas ja Tallinnas kokku neli illegaalset alkoholi tootmiskohta ning suurel hulgal illegaalse alkoholi turustamisele viitavaid seadmeid ja esemeid. Sündmuskohadelt leiti 1 698 400 salasigaretit ja ligi 3000 liitrit salaalkoholi.

Kinni peeti kaks süüteo toimepanemises kahtlustatavat isikut. Piiriametnik Kalev Mõtus teenib piirivalves alates 4. aprillist 2000.

Lisaks Paroc'i preemia pälvis piirivalveameti peadirektori tänukirja ja rahalise preemia summas 3000 krooni Põhja piirivalvepiirkonna Tallinna lennujaama piiripunkti piirivalvur-spetsialist kapral Karin Unger.

Kapral Karin Ungeri operatiivse tegutsemise tulemusena peeti möödunud aastal Tallinna lennujaama piiripunktis kinni kolm isikut, kes kasutasid piiriületusel võltsi-

tud dokumente. Kinnipeetute hulgas oli üks Eesti, üks Afganistani ja üks Ukraina kodanik.

Kapral Unger teenib piirivalves alates 4. septembrist 1995.

Preemia ja tänukirjad andsid 24. veebruaril Rahvusraamatukogus Eesti Vabariigi 85. aastapäevale pühendatud vastuvõtul üle Piirivalveameti peadirektor brigaadikindral Harry Hein ja AS-i Paroc esindajad. Üritusel osalesid Eesti Vabariigi siseminister Toomas Varek ja siseministeriumi kantsler Märt Kraft.

Urmo Kohv

Valga piirkonna aasta parim piirivalvur seekord Jüri Troitski

Valga piirivalvepiirkonnal on saanud meeldivaks traditsiooniks oma ridadest aasta parim piirivalvur välja selgitada ja teda vääriliselt autastada. Piirkonna 80. aastapäeva pidulikult üritusel kuulutas Valga piirkonna ülem kapten Tõnu Reinup välja 2002. aasta parima piirivalvuri, kelleks osutus Valga piiripunkti piirivalvur-spetsialist nooremseersant Jüri Troitski.

Kõrge aunimetuse pälvinud Jüri on oma kodulinna Valga patrioot. Ta sündis siin 1969. aastal ja omandas siin ka põhihariduse.

Edasine elukäik viis noormehe Tallinnasse. Kuna tema noorpõlvneustuseks oli meri ja laevad, siirdus ta oma teadmisi täiendama I kutsekeskkooli. Selle lõpetamise järel sai temast kalapüügimeister. Samal erialal asus ta ka tööle kalurikolhoosis Lääne Kalur. Madrusevormi kandis ta tolleaegses Nõukogude armees.

“Üheksakümnendate aastate algul muutus aga olukord küllaltki keeruliseks. FIRMAD LÄKSID PANKROTTI, PALKA EI SAANUD ÕIGEL AJAL KÄTTE JA EGA SEE RAHA, MIS ÜIKSKORD TULI, EI ELATANUD ENAM. VENE RUBLA KURSS LANGES PIDEVALT JA INFATSIOON VÕTTIS SELLEGI, MIS KÄTTE ANTI. PEALE SELLE

tekkis ka igatsus kodu järele,” rääkis nooremseersant Jüri Troitski.

Sellepärast jättiski ta korraaks meremehe elukutses hõvasti ja tuli Valga Autobassi autoremondilukkepaks.

“Siis tekkis aga uuesti tung merele saada. Minust sai Eesti Kalatööstuse madrus. Tegin isegi ühe reisi Lõuna-Aafrikasse kaasa. Aga madalseis kalanduses ikkagi püsis. Merereisid olid huvitavad, aga ei elatanud.”

Jüri Troitski tuli taas Valka. Kuna ehitus hakkas kodulinnas arenema, otsustas noormees end selles vallas rakendada. “Ehitusel meeldis mulle küll. Kuid kahjuks läks ka see firma, kus ma töötasin, pankrotti. Tuli jällegi vaatama hakata, kuidas end ja oma peret elatada,” selgitas Jüri. Siis tuligi plaan piirivalvuriks õppida. Ikkagi kodukohale lähedal olev töö, kindel palk ja mõned puhkepäevad annavad võimaluse perekonnale pühenduda.

Jüri Troitski head tööd piirivalves on märganud. Teda on korduvalt autastatud piirkonnaülema tänukirjade ning meenutega. Eelmisel aastal omistati talle tulemusliku töö eest Tallinna kodaniku ja korrakaitses fondi tänukiri ning preemia.

Jüri Troitski - Valga piirkonna aasta parim.

Kuidas saadakse aasta parimaks piirivalvuriks?

Tuleb teha oma tööd täie tõsidusega. Seejuures peab olema jäägitult aus, distsiplineeritud, korralik ja suhtuma lugupidavalt igasse piiriületajasse. Ükskõik, mis maailmajaost või rahvusest ta ka poleks. Peab arendama oma suhtlemisoskust ja täiendama erialaseid teadmisi.

Töotervishoid 21: Kuhu lähed Eestimaa? III rahvusvaheline sümposium

Tänavu viie-aastaseks saanud töotervishoiu sümposiumi algatajaks on Piirivalveameti tervishoiuspetsialist Alar Sepp, kes juhatab antud sümposiumil kahte istungit ja esitas kolm ettekannet (Piirivalveleht).

Tartu Ülikool korraldas selle aasta alguses töökeskkonna riskianalüüsi käsitleva sümposiumi, kus osales üle saja spetsialisti rohkem kui 20st asutusest ja 3-lt maalt. Kahe päeva jooksul peeti kuus istungit ja posterisessioon. Ette kanti 32 suulist ja 10 stendiettekannet.

Sümposiumi avas Tartu Ülikooli arstiteaduskonna dekaan professor Toomas Asser. Esimesel istungil keskenduti seadusandlusele ja riskianalüüsile Baltikumis. Professor Remigijus Jan-kauskas Vilniuse Ülikoolist andis ülevaate riskianalüüsist Leedus. Seal on töökeskkonna nõuetes

toimunud teatud taandareng ning vaimse töökoormuse hindamiseks puuduvad adekvaatsed meetodid. Positiivsed muudatused on aset leidnud vaid seadusandluses, mitte töökeskkonnas eneses.

Teisel istungil käsitleti töökeskkonna riskianalüüsi ja riskikomunikatsiooni. Professor Hubert Kahn Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiiniinstituudist esitas võrdlevad andmed Euroopa Liidu ja Eesti töötajate füüsilise ülekoormuse diagnoosimisel. Kõlama jäi mõte, et Eestis diagnoositakse haigusi liiga hilja - väljakujunenud taastumatute tervisehäirete ja elukvaliteedi olulise languse järel. Peamiseks probleemiks pidas autor puudujääke riskianalüüsi läbiviimisel.

Kolmas istung keskendus riskianalüüsi meetoditele. Huvitava ettekande esitasid dotsent Ülo Kristjuhan Tallinna Tehnikaülikoolist ja dotsent Kersti Meiesaar Tartu Ülikoolist. Esimene käsitles väsimuse mõõtmist ja teine

riskianalüüsi ning terviseuuringute majanduslikke seoseid. Neljandal istungil, mida juhatasin koos Ursel Kedarsiga Päästeametist, pühenduti riskianalüüsile militaarsetes ja paramilitaarsetes organisatsioonides. Ettekannetega esinesid Pääste- ja Piirivalveameti, Harjumaa päästeteenistus, Politseiamet, EKJ Kaitseväge Lahingukool ja Lasnamäe Linnaosa Valitsus. Esitasin ettekande Eesti Piirivalve isikkoosseisu tervise ja riskianalüüsi teemal. Tabelite ja diagrammidega illustreeritud esitus leidis sooja vastuvõtu. Sain ettepaneku jätkuuringute läbiviimiseks. Täna n-It n Anu Kaasikut, kes tegi ära põhitöö ja võimaldas mul rahvusvahelisel tasemel ettekande esitada.

Istungite järel pakuti võimalust külastada ülikooli töotervishoiuteenistust, anatoomiamuuseumi ja patoloogiateenistust. Teisel päeval esitasid töotervishoiuteadlased oma uurimusi ala praktikutele. Viies istung oli pühendatud stres-

sile ja töörahulolu mõõtmisele. Tallinna Pedagoogikaülikooli õppejõud Eha Rütel käsitles tööstressi, mille üheks peamiseks põhjuseks peetakse töötaja ja töökeskkonna omavahelist sobimatust. Tööstressi uuringud on näidanud tunnetatud sidususe rolli nii organisatsioonikäitumise kui stressi mõju vahendajana. Kõlama jäid väited, et tugev tunnetatud sidususe võib olla positiivne aspekt: inimesed valivad nende jaoks optimaalse stressitasemega töö; nad tajuvad stressoreid vähem stressitekitavana või võtavad neid kui väljakutseid, mis väärt kinnihaaramist. Tunnetatud sidususel võib olla kaitseefekt pinge negatiivse mõju vastu ja seda võib käsitleda organisatsiooni toimetulekupotentsiaalina.

Sümposiumi viimast istungit juhatasin koos professor Maija Eglitega Riia Riiklikust Ülikoolist. Ettekanne oli pühendatud terviseriskidele meditsiinis. Lätis on viimase viie aasta jooksul üle kaheksa korra kasvanud meditsiini-töötajate kutsehaigestumus. Põhjuseks meedikute pikad tööpäevad, sagedased öövalved, kehvad töötingimused ja madal sotsiaalne staatus.

Alar Sepp

Piirivalveameti töökeskkonnanõukogu:

Alar Sepp - esimees
Harry Lugu - esimehe asetäitja
Riho Breivel - liige
Marko Mertens - liige
Tiina Sisask - liige
Tiina Saksakulm - liige

// Töökeskkonnanõukogu analüüsib töötingimusi, osaleb piirivalveameti töotervishoiu ja tööohutuse arenduskava koostamisel, tutvub töökeskkonna sisekontrolli tulemustega ning teeb ettepanekuid puuduste kõrvaldamiseks, analüüsib tööõnnetusi ja muid tööga seotud haigestumisi.

Valga piirkond tähistas juubelipäeva konverentsiga

28. märtsil toimus Valga kultuuri- ja huvikeskuse teatrisaalis Valga piirivalvepiirkonna 80. aastapäevale pühendatud teaduslik ajalookonverents "Kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta". Urituse eesmärgiks oli teadvustada piirivalve rolli Eesti riigikaitstes ja ajaloolise pärandi kandjana.

Konverentsi juhatasid logistikauilem kapten Meelis Kivi ja teenistusjaoskonna ohvitser leitnant Rain Kuus.

Enne ametliku osa algust tõstsid konverentsile saabunud meeleolu piirivalveorkestri helid. Huvikeskuse ees kõlasid orkestri esituses mitmete isamaaliste laulude meloodiad ja igihaljad puhkpillilood. Orkes-

ter ilmestas päeva ka sõnavõtte vaheajal.

Konverents algas Eesti Vabariigi ja piirivalve lipu sisse toomisega ning Valga maavanema tervitusega. Urituse avasid siseminister Toomas Varek, Valga eksmaavanem ja riigikogulane Rein Randver ning Valga maavanema kohusetäitja Georg Trashanov.

Ettekandega esinenud Piirivalveameti peadirektor brigadikindral Harry Hein andis ülevaate piirivalve rollist ajaloolise pärandi säilitamisel ja edasi kandmisel. Sõjaajaloolane Mati Oun rääkis Valgast kui militaarlinnast. Viljandi muuseumi direktor Jaak Pihlak tutvustas Vabadusriista autasustatud

Eesti piirivalvureid. Major Lembit Võime andis kuulajatele ülevaate esimestest kordoniülematest. Ekspeaminister Mart Laari teemaks oli Eesti piirivalvurid metsavendadena.

Veel rääkisid konverentsil huvitavamatest inimestest ja meelde jäävamatest seikadest sõjaajaloolane Toe Nõmm, Laidoneri muuseumi teadusdirektor Leo Lõhmus, Kaitsepolitsei esindaja Allan Jaarma, kolonelleitnant Uno Kaskpeit, kapten Meelis Kivi ja teised. Pärast konverentsi ettekannete osa lõppu oli võimalik külastada isamaalise kasvatuspüsiekspositsiooni "Lõuna-Eesti Uhistöö" ja maitsta sõdurisuppi.

Vello Jaska, Margus Valdre

Eesti astumisest NATOsse

Algus eelmises Piirivalvelehes.

Kindral Ants Laaneots: "Putinit shokeerib väga Baltimaade astumine NATOsse. Dmitri Rogosin on rääkinud pidevalt, et venelased peavad Eestit, Lätit ja Leedut oma mõjusfääris olevaiks. Sealjuures peab 26% venelastest NATO tõielseks ohuks Venemaale ja 60% venelastest peavad NATO liikmesriike oma vaenlasteks."

Vene politoloog Aleksei Puskov rääkivat pidevalt venelaste rahvuslikest huvidest. Selle taga kumavat aga raugematu soov taastada kunagine võimsa riigi roll ja laiendada oma territooriumi naabermaade arvel.

"Meie jaoks on jumala õnnistus see, et Venemaal on nii palju siseprobleeme. Tegelikult on sellele kasu kõikidele endistele Nõukogude Liitu kuulunud riikidele ja sotsmaadele. Hirmsaks lõõgiks Venemaale on see, et Ukraina tahab ka Euroo-

pa Liitu ja NATOsse astuda. Selle unistuse teostumine vähendab märgatavalt Venema manöövervusvõimet."

Kindral Ants Laaneots lisas, et Eesti Venemaast majanduslikult ega poliitiliselt ei sõltu. Gruusia ja Ukraina olevat Venemaaga tihedamalt seotud.

Venelased räägivad, et kuna Balti riigid pole tavarelvastuse piiramise lepinguga ühinenud, ei saa nad NATOsse astuda. Tavarelvastuse piiramise kokkulepe pole aga juriidiliselt jõustunudki. Sest teda pole ratifitseerinud 21. riigi parlamentid. Venemaaga kaasa arvatud.

"Venelaste sõnul on neil tohtud võimalused, hoidmaks ära Balti riikide ühinemist NATOga. Sellega nad aga demonstreerivad oma jõuetust. Ja vägivaldset lähenemist välispoliitiliste küsimuste ning probleemide lahendamisel."

Ants Laaneots lisas, et venelastel on võimalik miljon inimest

kohe rindele saata. Kuigi eelarve sõjalisteks kulutusteks on naeruväärselt väike. Ameeriklaste riigikaitse eelarve on palju suurem kui venelaste sise-majanduse koguprodukt aastaks.

Praha kohtumisel võeti vastu otsus, et NATO laieneb seitsme riigi võrra. Samuti tõstatati üles küsimus NATO riikide spetsialiseerumisest ühendatud relvajõudude raames. Ja kavandati oluliselt parandada NATO relvajõudude kõrgtehnoloogiat.

"7. detsembril (eelmisel aastal toim) oli NATO-Vene nõukogu istung. Seal nõudis Venema juurdepääsu NATO otsuste langetamisele. Kuid NATO lükkas selle tagasi. Jaanuaris algasid Eesti-Nato läbirääkimised. Need kestavad paar kuud. "2004. aasta mais peaksime olema juba NATOs," ütles kindral Ants Laaneots.

Vello Jaska

Piirivalve info alusel tabati 600 liitri salapiirituse vedajad

24. aprilli varahommikul pidasid piirivalvurid koostöös Kirde tollinspektuuri ja Kapo töötajatega Vaivara vallas Soldino raudteejaama läheduses kinni neli Narva elanikku 600 liitri salapiiritusega, millega täidetud kanistrid nad Soldino raudteejaamas Venemaalt jõudnud kaubarongi põlevkivivagunist välja olid kühvelanud.

Kell 8.20 pidasid korralvalvurid kinni Narvas elavad kaks venda Gennadi (1977) ja Eduardi (1977) ning nende kaks kaaslast Konstantini (1972) ja Igori (1984), kes olid oma kaubikusse vedanud kaks tosinat 25-liitrist kanistrit

600liitri salapiiritusega.

"Nägime, kuidas neli isikut sõitsid kaubikuga rongi lähedale, väljusid ja suundusid põlevkivivaguni poole. Kaks neist ronisid vaguni otsa ja hakkasid labidatega kühveldama. Leitud plastmasskanistrid anti allseisvatele kaaslastele. Kui kogu kaup maha laaditud, tassiti need üheskoos kaubikusse," rääkis üks operatsiooni läbiviijaid.

Isikute endi jutu järgi helistas neile meesterahvas, kelle nime nad ei tea ja palus, et nad käiksid ja võtaksid Soldino jaamas põlevkivi

vagunist kanistrid ning toimetaksid need Soldino külasse, kuhu ta hiljem neile järgi tuleb. Svantsõ põlevkivi jõudis Eestisse Venemaalt läbi Narva piiripunkti ja pidi minema Balti elektrijaama. Isikud anti üle Narva politseiprefektuurile, kes juhtumit edasi menetleb.

Tervituseks – VALVEL!

15

Juba esimene peaproov läks korralikult v.a. üks minu viga - unustasin liinurid rivistamise ajal paraadiplatsile ja paraadimarsiks polnud neid välja saata. Kuramuse häbi oli. Peale teistkordset peaproovi leidis juhtkond, et tuleb välja küll ja mehed lubati puhkusele. Siis aga tekkis Vabaduse väljakul konflikt. Orkester tahtis korraks harjutada leinaviisi "Jumal, Sul ligemal" ja hakkas mängima. Seda koraali mängitakse määrustiku

kohaselt siis, kui kõnepidaja on teinud ettepaneku mälestada vabaduse eest langenud. Meie olime, jär-

gides Eesti Kaitseväge tseremooniaid, piirivalves seda praktiseerinud juba aasta tagasi, alates Remniku esimesest paraadist 24. veebruaril 1991.

Härra Laaneots kuulis leinaaviisi ja küsis: "Mis see siis veel on?" Mina seletasin, miks seda meloodiat mängitakse. Sellepeale Laaneots käratas: "Mis kuradi matuselood paraadil? Paraadil olgu sõjaväe marsid. Lõpetada kohe ja et homme poleks mingit lollust!" Siis läks minul omakorda hing täis: "Härra Laaneots! Teie ei tunne Eesti määrustikke. Kurat, kui Te arvate, et eestiaegsed ohvitserid, meie isad ja vanaisad olid lollimad kui meie, siis Te väga eksite!" Selle peale hr Laaneots patsutas mulle varrukale, lausus: "Hea küll, hea küll. Aga matusemuusikat homme ei tule." 24. veebruaril jõudsin kell 01.30 staapi. Hr Öövel oli veel kohal. Kandsin talle ette intsidentist Vabaduse väljakul seoses Laaneotsa vastuseisuga langenute mälestamiseks paraadil. Tema muigas ja ütles: "Orkester mängib paraadil seda mälestusviisi." Küsis, et kas mul on veel selle teksti koopiat, mis ettepanekuna sai antud koos paraadikavaga paraadikorraldamise komisjonile. Loomulikult mul oli.

Öövel ütles, et läheb hommikul vara peaministri, härra Tiit Vähi juurde, kes pidi paraadikõne pidama, veendumaks, kas need mälestamise laused on põimitud kõne sisse. Palus orkestri dirigenti härra Miidot hoiatada, et ta jälgiks peaministri kõnet, et mälestamise lausete lõppedes igal juhul alustaks kohe leinaviisi. Paraadil tuli kõik väga hästi välja. Minu antud teksti sõnade põhimõtte oli kenasti põimitud hr Vähi kõnesse ja selgelt välja öeldud. "Jumal, sul ligemal" viis hakkas kõlama. Rivisseisjad andsid au, liipud võeti "tervitusasendisse", pealtvaatajad paljastasid pead ja

vanemad - eestiaegsed inimesed, keda oli pealtvaatajate hulgas ohtrasti - laulsid pisarsilmil kaasa. Olid liigutavad hetked.

24. veebruar oli vist selle 1992. aasta talvekuude ainus selge ja päikesepaisteline päev. Ilm oli imeilus, rõõmus, parajalt talvine. Kõik laabus täpselt ajagraafiku järgi. Vabadusplatsil mürtsus orkester ja kolonnid marssisid kiri-

kust paraadile. Piirivalve rivistamine toimus iseenesest. Kaitseliidu rühmi oli aga märksa rohkem kui oli olnud öisel peaproovil, neile ettenähtud ala oli juba täis.

Nüüd tuli käigult kiiresti hakata rivistamist uuele kohale juhtima. Rivikäskluste korralikuks täitmiseks aega ei olnud. Käratasin hr Luksi eemale, et ei segaks. Käega näidates surusin rivi uuele joo-nele. Kodukaitse rivistus määratud kohast paarkümmend meetrit kaugemale. Kaitseliidu arvuline suurenemine oli tingitud sellest, et 23. veebruari päeval Prantsusmaalt saabunud uued mundrid jagati välja ööl vastu 24ndat ja rühmadel ei olnud võimalust peaproovile tulla. Siiski laabus olukord kiiresti sujuvalt, tava-pealtvaatajale märkamatu.

Rivistuse lõpetanud, tervitasin mikrofonu kaudu üksusi ja kell 9.55 andsin käskluse: "Üksused, lipu tervituseks valvel! Lipp ette! Lipule vaat!" Lipuohvitser Ago Tikk tõi paraadilipu, marsihelide saatel, rivi eest möödudes rivistuse paremale tiivale. Järgnesid käsklused: "Liinurid rivvi marss-marss!" Häiris Jaani kiriku torni ajanäitaja, mis ei näidanud õiget aega, nagu enamus linna suuri tänavakelli. Täpselt kell 9.59'30" alustas orkester signaali nr 1. Selle lõppedes, kell 10 andsin käskluse "Pataljonid tervituseks valvel! Keskele vaat!" Orkester alustas "Porilaste marssi" ja me sammusime Laaneotsaga üksteisele vastu. Ettekanne oli: "Härra Eesti Vabariigi Kaitsejõudude Peastaabi ülem. 74nda Eesti Vabaduspäeva paraadiks on rivistatud Eesti Piirikaitse, Kaitseliidu ja Kodukaitse koondpataljonid. Rivis on 45 rühma. Paraadi rivistaja piirkaitse komissar Saar..."

kol Johan Saar

Järgneb

SPORT
SPORT
SPORT

Sõjalis-sportlik "Talveots 2003"

Põhja piirivalvepiirkond korraldas 21. märtsil Paldiskis, rahuoperaatsioonide keskuse (ROK) harjutusväljal sõjalis-sportliku võistluse "Talveots 2003", mis oli pühendatud piirkonna 80. aastapäevale.

Kuna Põhja piirivalvepiirkonna eelkäija, piirivalve Tallinna jaoskond moodustati 14. märtsil 1923, siis on piirkonna sünnipäeva tähistamise ürituseks just võistlus "Talveots".

Nime on "Talveots" saanud sellest, et traditsiooniliselt korraldatakse võistlus talve viimastel või kevade esimestel päevadel.

Esimest korda võisteldi selle nime all 16. märtsil 1996 Pakri poolsaarel. Siis osalesid Talveotsal piirivalve, Harju politsei, Läänemaa ja Harjumaa kaitseliit, tollane ÜPK ning Läänemaa kaitseliidu noorkotkad. Võistlusest võttis osa 25 lahingpaari.

1997. aastal osales juba 29 mees- ja 4 naislahingpaari 13st erinevast piirivalve, kaitsejõudude ja kaitseliidu üksustest.

Tänavune võistlus oli järjekorranumbrilt kaheksas, aasta-aastalt on selle populaarsus suurenenud. Kui eelmisel aastal osales võistlusel 44 mees- ja naislahingpaari (koos püstolilaskjatega kokku ligikaudu 100 inimest) erinevatest piirivalve, kaitseväge ja kaitseliidu üksustest, siis sellel aastal oli lahingpaare 45. Koos teenistusväest laskjatega, kes militaarkrossist osa ei võtnud, oli võistlustest osavõtjaid ja pealtvaatajaid 150 inimese ringis. Nende hulgas olid ka Paldiski linna Kaupo Kallas ja Paldiski Lõunasadamade direktor Joel Tammeka.

Võistlusele registreerimine algas kell 9 ROK harjutusväljal, pidulik avamine kell 10. Kavas oli militaarkross lahingpaaridele ning teenistusväest Makarov 10ne lasu laskmine ringmärgi.

Et muuta võistlust põnevamaks nii osalejatele kui pealtvaatajatele, oli esimest korda plaanis laskeharjutus "Ühe lasu võistlus teenistusväest Makarov" Põhja piirivalvepiirkonna ülemal eriauhinnale. Osavõtjaid oli 38, kõigil võrdne võimalus võita, kuna lasti ühest samast püstolist. Kaks laskjat – Malle Vooljärvi ja Aleksandr Mamajev lasid peaaegu ühesuguse tulemuse – 9. Siiski tulemused joonlauaga üle mõõtes, võitis milimeetrise paremusega eriauhinna sel aastal mjr Aleksandr Mamajev Põhja piirivalvepiirkonnast.

Võistluselast "Teenistusväest Makarov 10 lasku ringmärgi" võttis osa 72 laskjat. Ilm oli laskmiseks küllaltki külm ja tuuline, olgugi, et päike paistis ja varjulises paigas tundus olemine üsna kevadine. Paljud laskjad ei olnud oma tulemustega rahul, öeldes, et sõrm külmus päästiku külge kinni ja tuul võttis sihtimise ajal vee silmist välja. Tulemused olid järgmised:

Naised

I koht Malle Vooljärvi pva keskohtdebaasist 78 silmaga

II koht nsrs Meeli Kass Valga piirivalvepiirkonnast 70 silmaga

III koht kpr Monika Pikkoja Põhja piirivalvepiirkonnast 68 silmaga
Mehed

I koht kpt Enno Martinen Põhja piirivalvepiirkonnast 86 silmaga

II koht nsrs Aleksandr Korb kaitseväge logistikakeskusest 85 silmaga

III koht nsrs Ain Loorist Valga piirivalvepiirkonnast 82 silmaga.

Militaarkrossi esimene ala - automaadist laskmine 100m distantilt viidi läbi paralleelselt püstolist laskmisega. Lahingpaar lasi ühte rina-kujuga märklehte 20 lasku. Oma vanuseklassis parima tulemuse saanud lahingpaar sai krossirajale startida esimesena. Järgnesid väiksemate laskmistulemustega lahingpaarid, kusjuures iga vähem saavutatud silm tähendas stardijoonel 15 sekundit viivitust.

Start anti orienteeruvalt kell 14. Rajale minevate paaride rivi oli pikk ja võistlejatel tuli oma stardiaega oodates kannatust varuda. Üksteisel püüti naljadega tuju ja valmisolekut üleval hoida. Kuna korraldajate poolelt oli sisse tulnud viga automaadi lasketulemuste arvestamisel, siis võttis selle otsimine ja tulemuste ümberarvestamine plaanitust rohkem aega. Viga oleks korraldajatel ehk avastamata jäänudki, kui mitte võistlejad – Matti Kanep ja Andrus Rüütelmaa ise ei oleks oma liiga heas laskmistulemuses kahtlema hakanud. Tulemuste üle kontrollimisel selguski, et Matti Kanepi märklehes oli üks tabamus ettenähtust enam.

3 km pikkune krossirada oli võistlejate sõnul üsna raske, kohati vesine-porine, kohati jääne ja küllaltki erineva maastikuga. Joosta tuli meestel 6 km ja naistel 3 km. Kui esimene ring joosti küllaltki heade aegadega, siis teise ringi lõpetasid osad paarid lausa kõndides. Militaarkrossi lõpptulemused kujunesid järgmiselt:

Militaarkross meesveteranidele
I koht kpt Tõnu Lauter ja kpt Enno Martinen piirivalve spordiklubist

II koht kpt Matti Kanep ja nltn Andrus Rüütelmaa pva-st

III koht nltn Tõnu Tänav ja Kalle Palmer pva-st

Militaarkross meestele

I koht Erik Aibast ja Ain Kilk kaitseväe Harju malevast

II koht ltn Hando Tõevere ja ltn Gunnar Havi scoutspataljonist/Harju piirivalverajoonist

III koht ltn Roland Kukk ja vbl Olar Petersell Narva-Jõesuu piirivalve õppekeskusest

Militaarkross naisveteranidele

I koht nvtl Karin Miido ja kpr Marika Männimägi ROKist

Militaarkross naistele

I koht nsrs Meeli Kass ja nsrs Annika Pang Valga piirivalvepiirkonnast

II koht Miina Lillepruun ja Stina Jõe kaitseväe Harju malevast

III koht ltn Carmen Saluste ja kva Tiia Tammik kaitseväe peastaabist
www.npkk.ee/Sport/TalveotsJuhend.htm

Maarja Sinilaid

Alajõel piirkonna parimad piirivalvurid

14. märtsil toimus Alajõe kordoni parimate järvepiiri valvaja väljaselgitamiseks piirkonna II talvine kutseoskuste võistlus jäärajasõidus, mootorkelgukrossis, piiritähiste paigaldamises, väärteo menetlemises ja viktoriinis. Iga kordon pani välja ühe kolmeliikmelise võistkonna, samuti oli esindatud piirkonna staap.

Esimestena läksid võistlustulle autojuhid VW Iltisel. JÄÄRAJASÕIDU distantis pikkuseks oli 2000 meetrit, mille käigus tuli läbida neli 500 meetrilist ringi Peipsi järvel. Autot juhtis üks võistkonnaliige, teised olid kaasreisijateks. Võistlusrada oli raske, paljude pööretega ja jääl oli rohkem kui kümnesentimeetrine vee ja lume segu. Parimaks osutus nabi eduga

Omedu kordoni võistkond, autojuht n-vbl Kalju Lovjagin, Mehikoorma kordoni võistkonna ees.

MOOTORKELGUKROSSI rada oli maha märgitud kordoni kõrvale männimetsa ja luidetele. Sõita tuli kaks ühekilomeetrist ringi. Osales üks võistkonnaliige, kes ei tohtinud olla jäärajasõidul autojuhina osaleja ja iga võistkond kasutas oma kordoni mootorkelku. Vaatamata raja raskusele ja ohtudele läbisid kõik võistlejad distantis edukalt ja kiiresti ning mootorkelgid jäid terveks. Parimaks osutus staabi võistkonna esindaja v-srs Urmas Marjapuu, kes kasutas võistlemiseks Alajõe kordoni mootorkelku Yamaha.

PIIRITÄHISTE PAIGALDAMISEL osales kogu võistkond, kellel tuli teha kaarditöö ning lähtuvalt

etteantud punktist ja suunast paigaldada järveääle ühe tunni jooksul kilomeetripikkune viiest piiritähisest koosnev tähistus. Parimaks ja kiiremaks osutus Alajõe kordoni võistkond, kes tuli ülesandega toime 40 minutiga, kaarditöö ning paigaldamise täpsuse eest said nad maksimumpunktid.

VIKTORIINI, kus tuli vastata 29. küsimusele ja täita üks praktiline ülesanne - teha topeltlipsusõlm, küsimused puudutasid piirivalvet, seadusandlust, merendust, tehnikat ja muudki valdkondi. Napi võidu sai staabi võistkond Alajõe kordoni võistkonna ees.

Üllatusena tuli tõdeda, et lipsusõlme tegemisega ei tulnud toime kaks võistkonda.

PIIRIJUHTUMI LAHENDAMISEL, millega kaasnes väärteo menetlemine, osutus parimaks Alajõe kordoni võistkond.

Pingsa võistluspäeva lõppedes saavutas kokkuvõttes esikoha Alajõe kordoni võistkond, teiseks jäi napilt Mehikoorma kordoni ja kolmandaks staabi võistkond.

Võitjavõistkonda kuulusid n-vbl Kalmer Juuse, n-srs Jenno Anger ja n-srs Aare Viirlaid.

Võistluste peakohtunik oli Alajõe kordoni ülem ltn Juhan Voist ja peakorraldaja allkirjutanu.

ltn Rein Roosaar

Peipsi pvp teenistusjaoskond

Piiripurika hakatis eelistas naist

Piirivalve spordi keskkubi koostöös Eesti piirivalve ohvitseride koguga korraldas 22. märtsil esimese kalapüügi võistluse nimega PIIRIPURIKAS 2003.

VÕISTLUSEL OSALES 12 õnge-meest ja -naist, neist üks Neeme piirivalvekoerte koolist, üks politseist, üks Põhja piirivalvepiirkonnast, üks piirivalveametist, üks Valga piirivalvepiirkonnast ning 7 Kagu piirivalvepiirkonnast. Võistluste peakorraldajaks oli kapten Tõnu LAUTER ning peakohtunikuks härra Tarmo TREPP julgestuspoltseist.

VÕISTLUST PEETI 4 erineval alal – peaaühind, milleks oli 600krooni läks võistlejale, kes püüab kõige suurema kala; 1 eriaühind, milleks oli 300krooni läks võistlejale, kes püüab kõige pikema kala; 2 eriaühind, milleks oli 300krooni läks võistlejale, kes püüab kõige väiksema kala ning 3 eriaühind, milleks oli 300krooni läks võistlejale, kes püüdis kõige suurema koguse. Lisaks loositi kõigi osalejate vahel kaks loosiauhinda, milleks oli 200krooni.

IGALE VÕISTLEJALE pandi selga rannanumber ning täpselt kell 11 kõlas stardipauk. Püüdmissala asus kolme kilomeetri kaugusel rannast ning umbes ühel ruutkilomeetrit. Aukude puurimisel läks tarvis tõelist meherammu, kuna jääpaksus oli kohati üks meeter. Esimese kala, milleks oli kiisapöög püüdis välja ainus naisvõistleja Heidi LAUTER Neeme piirivalvekoerte koolist. Meestes tekitas selline teadmine ainult viha ja tahtmist naistele koht kätte näidata, vähemalt järve jää. Selleks läkitas Indrek VÄRIK Põhja piirivalvepiir-

Ainus naisvõistleja Heidi demonstree- ris meestele esimest püütud kiisapöega Peipsi järvel. Kõige suurema kala ning peaaühinna pälvis aga v-vbl Valeri LABE Kagu piirivalvepiirkonnast Saatse kordonist.

konnast kalajumalale väikese topi kangemat jooki. Püük lõppes kell 15, kohtunikud võtsid viimased kalad vastu kuni kella 15.30-ni. Üks võistleja julgestuspoltseist väsis kalapüügist nõnda ära, et tema tagasitoomiseks läks mitu head tundi aega.

KALADE KAALUMISEKS ja autasustamiseks olid kõik võistlejad ja pealtvaatajad õnnelikult tagasi ning kohtunikud võisid oma tööga alustada. Kalade koguse kaalumisel võttis liidripositsiooni enda kätte Heidi (1 104 g), kuid arvatavasti oli Indrekul kasu kalajumalale napsi andmisest, sest tema koguseks kaaluti (1 448 g). Need tulemused aga ei jäänud parimateks, sest Kagu piirivalvurid üllatasid oma kohapöega ja võidud olid nende poolt kindlustatud.

KÕIGE SUUREMA KALA ning peaaühinna pälvis v-vbl Valeri LABE Kagu piirivalvepiirkonnast Saatse kordonist. Eriauhinnad läksid vbl Viktor KULLASAAREle Saatse kordonist, kellel oli püütud kõige pikem kala, n-srs Aivar KARPSONile, kellel oli kõige väiksem kala ning kõige suurema koguse püüdis välja peaaühinna võit-

ja. Kui muudel spordivõistlustel on Kagu piirivalvepiirkond tagasihoidlik osaleja, siis kalapüügi seisukohalt on mida neilt õppida. Loosiauhinnad läksid Indrekule ja Heidile.

PIIRIVALVES, ühel suuremal kalamehel mjr Ants OJASOOL piirivalveametist ei õnnestunud seekord oma võimu ja oskusi näidata, kuid hiljem kalade rokimisel ja fileerimisel näitas meister oma tõelist klassi, millest valmistati suurepärane kalasupp. Järve jää külma saanud keha ja vaim vajas sauna ning karastanud kalamehed käisid ka tiigis ujumas. Päev lõppes viktoriiniga, kus teemaks oli kalandusega seonduv.

PIIRIVALVE SPORDI KESKKLUBI juhatus usub, et traditsioon jätkub ning samas avaldati soovi korraldada kalapüügi võistlus ka suvisel hooajal. Sellega lõppes igati tore ja meeli ühendav võistlus. Loodame, et edaspidi on osalejaid veidi enam ning konkurentents tihedam.

Korraldajad tänavad südamest Eesti piirivalve ohvitseride kogu, kes toetas ürituse läbiviimist. Suurimad tänud!

kpt Tõnu Lauter